

djeroekblad is zeer duidelijk te hooren. Ook kunnen de zwarte dropjes op den grond U nuttige aanwijzingen geven.

Afgesproken dus!

En doet ge ondervindingen op in strijd met de mijne, hebt ge ontdekkingen gedaan, die deze mededeelingen kunnen aanvullen, dan wilt ge wel de moeite nemen, ze in dit periodiek te publiceeren.

Die kleine overwinning op Indische gemakzucht verwacht van U

Uw dw.

H. SCHROO JR.

VOGELS, DIE VLINDERS ETEN.

Zijn er werkelijk veel vogels, die vlinders eten, of behooren die tot de uitzonderingen? We gelooven dat het laatste het geval is. De tamme hoenders mogen we niet mede rekenen want die zijn door de cultuur de meest volmaakte omnivoren onder de vogels geworden. Zij eten ook vlinders, vooral doode, die ze hier of daar opscharrelen. Het levend grijpen van vlinders door kippen zal wel geen alledaagsch verschijnsel zijn. Er zijn echter wel andere, betere vliegers, die men in zeldzame gevallen vlinders heeft zien vangen of pogingen daartoe aanwenden. Laten we beginnen met te zeggen, dat we 't zelf nooit hebben gezien n.l. het vangen, wel het pogen. Een bekend natuuronderzoeker deelde ons echter uit zijn $\pm$ 20-jarige rijke ervaring een paar gevallen mede. De *Boeroeng kipas* (*Rhipidura javanica* SPARRM.) in 't Javaansch *Sikattan*, in 't Soendaneesch *Manoek sapoe* geheeten is voor de lezers zeker geen onbekende. In 't voorgaand nummer van dit tijdschrift kwam een stukje van den Heer SCHROO over dezen vogel voor. Het opschrift luidt *Sri-katang*. In KONINGSBERGER: *De vogels van Java* staat *Sikattan*. Een javanicus of beter een onzer Javaansche lezers wil de redactie van het orgaan wel even melden of beide schrijfwijzen toelaatbaar zijn of dat er een moet verdwijnen.

Mijn zegsman heeft in al die jaren, dat hij in de rimboeh de tropische natuur bestudeerde slechts tweemaal gezien, dat de *Boeroeng kipas* jacht maakte op een vlinder. In een dier gevallen met resultaat; in het andere gaf de vogel het op. Zoo vernam ik tevens, dat de bekende ornitholoog BARTELS $\pm$ 6000 vogelmagen heeft onderzocht en slechts bij één soort, diezelfde *Boeroeng kipas*, vlinders in den maag heeft gevonden.

Een paar dagen geleden zag ik twee *Koetilang's* (*Pycnonotus aurigaster* VIEILL.) die ieder op hun beurt een poging deden om een kleine witte vlinder te snappen. Ze hadden geen van beide succes; 't was er mee als met het koekslaan op de ouderwetsche kermis: Jan had niets gehad, maar Piet had haast koek gehad." Uit dit feit mogen we niet besluiten dat de *Koetilang* vlinders eet, want het is een echte vruchten-eter, die daarin zoo gulzig is, dat hij tot de meest schadelijke vogels wordt gerekend. KONINGSBERGER beschrijft in 't boven aangehaalde werk een dergelijk feit, het nazitten van een *Walang*, maar voegt er aan toe, dat het waarschijnlijk meer uit speelschheid dan door den honger is dat de *Koetilang* dergelijke pogingen waagt.

We mogen na een en ander wel concludeeren, dat vlinders uiterst zeldzaam door vogels gegeten worden. En toch hebben de aanhangers, we zouden haast zeggen de

belijders van de leer der *Mimicry*, tal van verklaringen om niet te spreken van speculatie's op touw gezet omtrent een z.g. *schuwkleur* bij vlinders. Een van de praemissen bij dergelijke overwegingen is dan toch zeker wel, dat vogels gewoon zijn vlinders te eten. In deze wordt de draagwijdte van 't begrip *Mimicry* toch wel wat overschat. Tal van onaangenaam ruikende en smakende vlinders uit de familie's der *Danaïnen*, *Ithomüinen*, *Acraeïnen* en *Heliconinen* zouden dan nagebootst worden door andere vormen die wat betreft de twee genoemde punten weerloos tegenover hun vermeende vervolgers staan. De gelijkenis van de nabootsers en hun onsmakelijk model valt vooral in 't oog wanneer ze vliegen. De vrouwtjes, van zooveel meer beteekenis voor de instandhouding der soort, zijn bij de nabootsende soorten dan vaak alleen van een schuwkleur voorzien, terwijl de mannetjes die heel vaak missen.

De bezwaren tegen deze verklaringen zijn dus in de 1^e plaats dat naar onze meening vogels zelden jacht maken op vlinders. In de 2^e plaats moeten we opmerken dat het oordeelen over smaak en reuk van den vogel zeer moeilijk is en ten slotte dat de inderdaad frappante gelijkenis alleen gedurende de vlucht opvalt.

Wat betreft de schuwkleur van vlinders ten opzichte van vraatzuchtige vogels zouden we dus, resumeerende, kunnen zeggen: we gelooven er niet in. Evenmin kunnen we gelooven dat *Linaria vulgaris* de zeer giftige *Euphorbia cyparissias* nabootst of *Lamium album* de stekende *Urtica dioica*.
D.

EENIGE GEGEVENS OVER „HET TREKKEN” VAN INSECTEN

naar aanleiding van het verzoek op pag. 126, der Aug.—Sept. aflevering 1914.

In Juli 1904 trokken eindeloze zwermen vlinders, (met witte boven- en gele onder-vleugels) over de Theelanden van de onderneming Tjarennang. Deze vlinders kwamen uit het Soemedangsche en trokken West—Oost, in tegenstelling met alle andere doode en levende dingen, die zich Oost—West verplaatsen b.v. de Hunnen, de Europeanen naar Amerika, de influenza, de aziatische rat, de musch naar Amerika, ja zelfs de kledjes in de kamers, en als men erop let nog veel gekkere dingen. Deze zwerm was ongeveer 200 Meter breed, vloog niet hooger dan 4 M, was scherp begrensd, vloog bewust in rechte lijn, ging niet over het geboomte van den siertuin, maar door de heesters heen. Het duurde ongeveer 4 uur en was vrij gesloten.

In Augustus 1908 zag ik een zwerm koolwitjes over de Dollart vliegen, laag boven het vrij stille water, komende uit de richting Borkum—Oostfriesland, vliegende dus Noord—Zuid. Duizenden kwamen in het water om. De wind was niet sterk, de zee kalm, de vlinders vlogen ook hier laag, ze zetten zich *niet* op de boot. Ook deze zwerm was aan de kanten, vrij scherp begrensd.

Een minder sterke zwerm vloog September 1914 over het distrikt Kawali in Zuid—Noord richting.

Op de onderneming Tjoemboeleuit is een groot deel der theetuinen met *Albizia* tusschengeplant. Onder deze *Albizia*'s vlogen in Juli 1912 ontzachlijke hoeveelheden kleine witte vlinders. Waar door toeval water gemorst was ('t was Oostmoesson) zaten oppervlakten van 4 M². dicht opelkaar gedrongen gele vlinders te drinken met samengeklapte vleugels. De theeheesters zagen 's avonds om 6 uur geel van de ter ruste gaande beestjes.